

OWI - Ochrona Własności Intelektualnej

Rzecz, a dobro materialne

Rzeczy można kontrolować, a dobra niematerialne są wszechobecne (zaliczmy do nich dobra osobiste, przedmioty własności intelektualnej, pieniądze, papiery wartościowe, różne postacie energii).

Ustawy:

- O prawie autorskim z 4 lutego 1994 roku
- O własności przemysłowej z 30 czerwca 2000 roku.

Utwór - przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze ustalony w jakiegokolwiek postaci niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia

Rodzaje utworów:

- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe)
- plastyczne
- fotograficzne
- lutnicze
- wzornictwa przemysłowego
- architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne
- muzyczne i słowno-muzyczne
- sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne
- audiowizualne (w tym filmowe).

Przedmiotami prawa autorskiego **nie są**: akty normatywne lub ich urzędowe projekty, urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole, opublikowane opisy patentowe lub ochronne, proste informacje prasowe.

Twórca - osoba, której nazwisko uwieczniono na egzemplarzach utworu, jeśli nie ujawnił się to w wykonywaniu prawa autorskiego zastępuje go wydawca lub producent a w razie ich braku organizacja zajmująca się zbiorowym zarządzaniem prawami autorskimi.

Współtwórcy - mają wspólne prawa autorskie, wielkości udziałów są równe (chyba, że sąd postanowi inaczej), aby móc wykonywać utwór potrzebna jest zgoda pozostałych współtwórców.

Podział utworów współautorskich:

- rozłączne: można rozróżnić poszczególne fragmenty pochodzące od każdego z współautorów
- nierozłączne

Autorskie prawa osobiste

Są nieograniczone w czasie i niepodlegają zbyciu lub zrzeczeniu się (**niezbywalne i niezrzekalne**)

- prawo do autorstwa utworu
- prawo do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;

- prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Autorskie prawa majątkowe

- Twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu
- Opracowanie lub zwielokrotnienie bazy danych dokonane przez legalnego użytkownika nie wymaga zezwolenia autora.
- Spadkobiercy po śmierci autora uzyskać mogą od 5% do 0,25% (dzieło plastyczne, fotograficzne) oraz 5% (dzieło literackie i muzyczne)
- Organizacjom radiowym i telewizyjnym wolno nadawać opublikowane drobne utwory muzyczne, słowne i słowno-muzyczne wyłącznie na podstawie umowy zawartej z organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, chyba że prawo do nadania utworów zamówionych przez organizację radiową lub telewizyjną przysługuje jej na podstawie odrębnej umowy.

Dozwolony użytek

- bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego (oprócz architektury i elektronicznych baz danych).
- dzieli się na prywatny i publiczny
- zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.
- wolno rozpowszechniać za pomocą anteny oraz sieci kablowej utwory nadawane przez inną organizację radiową lub telewizyjną drogą satelitarną albo naziemną, jeżeli następuje to w ramach równoczesnego, integralnego i nieodpłatnego rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych i przeznaczone jest do oznaczonego grona odbiorców znajdujących się w jednym budynku lub w domach jednorodzinnych obejmujących do 50 gospodarstw domowych.

Ponadto wolno rozpowszechniać:

- już rozpowszechnione sprawozdania, artykuły, wypowiedzi
- krótkie wyciągi ze sprawozdań i artykułów, o których mowa w pkt 1 lit. a i b;
- przeglądy publikacji i utworów rozpowszechnionych;
- mowy wygłoszone na publicznych zebraniach i rozprawach; nie upoważnia to jednak do publikacji zbiorów mów jednej osoby
- krótkie streszczenia rozpowszechnionych utworów.

Czas trwania autorskich praw majątkowych

Autorskie prawa majątkowe gasną z upływem lat **siedemdziesięciu** od śmierci twórcy lub ostatniego z współtwórców lub też od daty rozpowszechnienia utworu, gdy autor nie jest właścicielem praw autorskich.

Prawa artystyczne (do **pięćdziesięciu** lat po wykonaniu)

Przejęcie autorskich praw majątkowych

- Autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy, nabywca autorskich praw majątkowych może przenieść je na inne osoby, chyba że umowa stanowi inaczej.
- Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, zwana dalej „**licencją**”, obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione. Licencja może być wyłączna lub niewyłączna, a także pełna lub ograniczona.

- **Polami eksploatacji** nazywamy wszelkie możliwe sposoby wykorzystywania dzieła.
- Prawa autorskie przenosimy w formie **pisemnej**, z wypisanymi polami eksploatacji, ponadto musi być stwierdzone na jaki czas oraz kto z kim podpisuje umowę, całość zwieńczona podpisem.

Ochrona autorskich praw osobistych

- jeśli ktoś naruszył prawa autorskie autor może domagać się rekompensaty pieniężnej lub wspłacania określonych kwot na cele społeczne
- po śmierci autora o ochronę praw autorskich może wystąpić rodzina (chyba, że autor postanowił inaczej)

Ochrona autorskich praw majątkowych

- Uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa: zaniechania naruszenia, usunięcia skutków naruszenia, naprawienia wyrządzonej szkody lub też wydania uzyskanych korzyści.

Plagiat - złodziejstwo intelektualne, dotyczy utworu, a nie pomysłu, rodzaje: jawny, ukryty, całościowy, częściowy, cytaty. Kary za plagiat: dyscyplinarna, cywilna, karna

Ghostwriting: - pisanie za kogoś biografii, prac licencjackich, magisterskich, muzyki, publikacji naukowych, przemówień (tu dopuszczalny).

Utrwalenie - zapis i możliwość odtwarzania dzieła

Dzieło sztuki całościowy i syntetyczny wytwór artystyczny o określonym sensie, charakteryzujący się wysokimi walorami estetycznymi (piękno). Poza funkcją estetyczną może pełnić również inne funkcje (np. wychowawczą, poznawczą, użytkową lub religijną).

Prawo własności przemysłowej

Dotyczy:

- wynalazków
- wzorów użytkowych
- wzorów przemysłowych
- topologii układów scalonych
- znaków towarowych
- oznaczeń geograficznych

Twórcom przysługuje prawo do:

- uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji
- wynagrodzenia
- wymieniania go jako twórcy w opisach, publikacjach

Patent - daje możliwość do korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy, ochrona patentowa trwa **20 lat**.

Uzyskanie patentu

Patent wydaje Urząd Patentowy po sprawdzeniu określonych wymagań w okresie 12 miesięcy dla wynalazków i wzorów użytkowych i 6 miesięcy dla wzorów przemysłowych.

Pierwszeństwo do uzyskania patentu określa się na podstawie daty zgłoszenia. Jest ono **zbywalne i podlega dziedziczeniu**.

Wynalazek - techniczne rozwiązanie dowolnego problemu.

Patenty udziela się na wynalazki, które są:

- nowe (nie jest częścią obecnego stanu techniki)
- posiadają poziom wynalazczy (nie wynika dla znawcy z obecnego stanu techniki)
- nadają się do przemysłowego zastosowania

Za wynalazki **nie uważa** się:

- odkryć, teorii naukowych, wzorów matematycznych
- wytworów o charakterze estetycznym
- gier
- programów do maszyn cyfrowych
- przedstawienia informacji

Ponadto patentów **nie udziela** się na:

- wynalazki sprzeczne z moralnością (np. maszyny do tortur)
- odmiany roślin lub rasy zwierząt
- sposoby leczenia ludzi i zwierząt

Zgłoszenie wynalazku powinno zawierać: oznaczenie zgłaszającego, opis przedmiotu zgłoszenia, wniosek o udzielenie patentu, opis, zastrzeżenia, skrót opisu.

Wynalazek tajny - dotyczy obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Wzór użytkowy - nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci (chronimy **10 lat**).

Wzór przemysłowy - nowa, oryginalna, nadająca się do wielokrotnego odtwarzania postać wytworu, przejawiająca się w szczególności w jego kształcie, właściwości powierzchni, barwie (chronimy **25 lat**).

Znak towarowy - każde oznaczenie przedstawione w sposób graficzny lub takie, które da się w sposób graficzny wyrazić, służy do odróżniania towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów drugiego (np. wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna), może być na nie udzielone prawo ochronne (wynosi **10 lat**).

Oznaczenie geograficzne - oznaczenia słowne odnoszące się bezpośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju, które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu (ochrona jest **beztymczasowa**).